

بوطبقای کلیله و دمنه تحلیل سازوکارهای حاکم بر مقدمه‌ها و متن کلیله و دمنه

مصطفی صدیقی*^۱

چکیده

کلیله و دمنه با تکیه بر حکمت‌آموزی و مفاهیم خرد و سخن و نامیرایی، چنین می‌نماید که از متون پیش از خود برگرفته و تکوین یافته‌است؛ از آن به بعد، به زبان‌های مختلف ترجمه شده و هر مترجم، مقدمه‌ای بر آن افزوده‌است که ضمن بازتولید محورهای کلیله و دمنه، ارجاع‌هایی مبتنی بر گفتمان هر دوره و هر زبان را نیز در متن اصلی وارد کرده‌اند. در این پژوهش با رویکرد توصیفی و تحلیلی و بهره‌مندی از نمادشناسی اسطوره‌ای و در کنار آن با اشاره‌ای به بینامتنیت، محورها و بنیادهای کلیله و دمنه و تکثیر و انتقال آن محورها به مقدمه‌های مترجمان نشان داده، رابطه مقدمه‌ها با متن کلیله و دمنه، توصیف، تحلیل و بررسی شده‌است. مقدمه‌ها در کنار و یا در مواجهه با متن اصلی، کوشیده‌اند با تکرار محورهای کلیله و دمنه، با آن پیوندی ساختاری یابند و در اسطوره سخن - خرد جاودانگی - بخش آن سهیم شوند و نیز، هر ترجمه و مقدمه آن که به‌مثابه خوانش‌هایی برآمده از گفتمان و زبان هر دوره‌اند؛ به بخش جدایی‌ناپذیر کلیله و دمنه درآیند.

واژگان کلیدی: کلیله و دمنه، مقدمه‌ها، جاودانگی، نمادشناسی اسطوره‌ای، بینامتنیت.

* navisa_man@yahoo.com

۱. دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران.